

Časopis Krkonoše - Jizerské hory

První český spolek v Hostinném

Ondřej Vašata

Česká menšina ve městě v letech 1884–1918

Tento článek má za úkol ve stručnosti objasnit pestrou historii českých organizovaných aktivit v Hostinném v posledních desetiletích Rakouska-Uherska. Opírá se o literaturu a dosud neznámé archivní materiály. Po české menšině v Hostinném se totiž zcela unikátně dochoval archiv. Řada písemností, dosud naprosto nevyužitých, se nachází v Národním archivu v Praze. Jedná se konkrétně o knihy zápisů ze schůzí odboru Národní jednoty severočeské (dále NJS) v Hostinném z let 1905–14, 1919–32, 1932–38, příruční pokladní knihu pro výherní spolek Štěstěna v Hostinném 1890–1900, příruční pokladní knihu Čtenářské besedy v Hostinném 1885–1901, knihy zápisů ze schůzí Čtenářské besedy z let 1885–1903 a 1903–19, seznamy členů a popis činnosti Čtenářské besedy v Hostinném za roky 1884–1905. Kromě dalších archiválií (písemnosti odboru NJS z let 1895–1931 jsou uloženy i ve Státním okresním archivu v Trutnově) existuje k této tematice rovněž bohatá literatura.

Relativně početná česká menšina v Hostinném se na počátku 20. století marně dožadovala pro své děti české obecné školy. Údajně v roce 1906 se ve městě rozběhla kampaň za její otevření. Soukromým průzkumem se tehdy našlo sto českých dětí, které by ji případně navštěvovaly. Dokonce se pro ni vybral vhodný pozemek patřící místnímu děkanovi, který se Češi za pomoci občanů Dvora Králové nad Labem chystali koupit. Vše se dělo tajně. Obavy byly namístě. Když se totiž o jejich plánech dozvěděla německá strana, vyvinula na děkana velký nátlak, aby pozemek neprodal. Ten se posléze podvolil. První světová válka znamenala útlum v činnosti menšiny. Řada mužů totiž byla povolána do armády. V roce 1915 tak skončila činnost Čtenářské besedy a pravděpodobně i odboru NJS. Jiné české spolky tehdy ve městě již neexistovaly. Po roce 1918 se ovšem zase začal v Hostinném prudce rozvíjet spolkový život české menšiny. Kromě NJS a Čtenářské besedy (ta byla ovšem od roku 1920 přidružena k NJS) zde existovala i Tělocvičná jednota Sokol (založená 1921), osvětová komise, okresní péče o mládež, stavební družstvo Krakonoš (založeno 1922) a Národní garda. Vznikly tu i místní organizace českých politických stran, a to jmenovitě Československé sociálně demokratické strany dělnické (vznikla 1925), Československé strany národně socialistické (připomíná se na počátku 30. let), Národního sjednocení (vznikla 1935 či 1936) a Republikánské strany zemědělského a malorolnického lidu (vznikla 1937 či 1938). Nelze opomenout české školství ve městě v podobě mateřské, obecné a měšťanské školy. Češi se tehdy také konečně dočkali důstojných prostor, když byl v roce 1921 pro jejich potřeby koupen hotel U černé růže a již 5. června téhož roku otevřen jako Národní dům.

Závěrem lze říci, že česká menšina v Hostinném žila před první světovou válkou bohatým spolkovým a kulturním životem. Vděčila za to především tomu, že se místním Čechům podařilo celkem rychle zakoupit vlastní objekt. Jeho získáním se ovšem v regionu zhoršily již tak napjaté vztahy mezi německým a českým národem. Snad by tedy stálo za úvahu, zda by Městský úřad v Hostinném po dohodě s dnešním majitelem domu čp. 176 neměl na objekt umístit pamětní desku, která by připomínala počátky spolkového života české menšiny ve městě. Podobný krok již udělali ve Vrchlaví a v Trutnově.